

Dela acelaș Weiss, *Ingenieur Obrist*, care a dat, în 1731, pe timpul ocupației austriace, planul curții din Brâncoveni, despre care am vorbit în această publicație, ne-a rămas și planul și perspectiva alăturată cuprindere la cea mai frumoasă mănăstire din Valachia austriacă: Orezul, cum autorul o denumește în legende ce însoțesc planurile.

Comarate cu fotografiile mănăstirii dinainte de actuala restaurare și cu desenul lui Freiwald, ce oglindește starea mănăstirii după restaurările lui Hrisant egumenul, deasemeni reprodus în această publicație—planurile lui Weiss, deși lipsite de geometria exactitate a planurilor de azi, sunt documente necontestabile asupra stărei în care se afla mănăstirea la 16 ani după moartea lui Brâncoveanu. Ele ne dau bună îndreptare asupra problemelor ce-și așteaptă rezolvare dela actuala restaurare.

Atât din plan cât și din perspectiva lui Weiss, se vede că mănăstirea avea două incinte (astă-zi are trei): una exterioară, cu un turn ce încă se păstrează și cu ziduri inconjurătoare străbătute de *meurtriere* (ce-și așteaptă și ele consolidarea); alta inscriindu-se în incinta exterioară, formată din clădirile propriu zise ale mănăstirii, în ale căror *calcane* sunt de asemenea *meurtriere*, iar nu ferestre (unele se păstrează și azi; vezi și desenul lui Freiwald). Mănăstirea făcea, deci, impresia unei puternici cetăți, cu un turn—clopotniță (identic restaurat azi, dar care era cu mult mai simplu, fără ocnițele ce i s'au adaos), a cărei siluetă rigidă nu e înviorată decât de turnurile bisericii ce întrec înălțimea zidurilor și de frumusețea

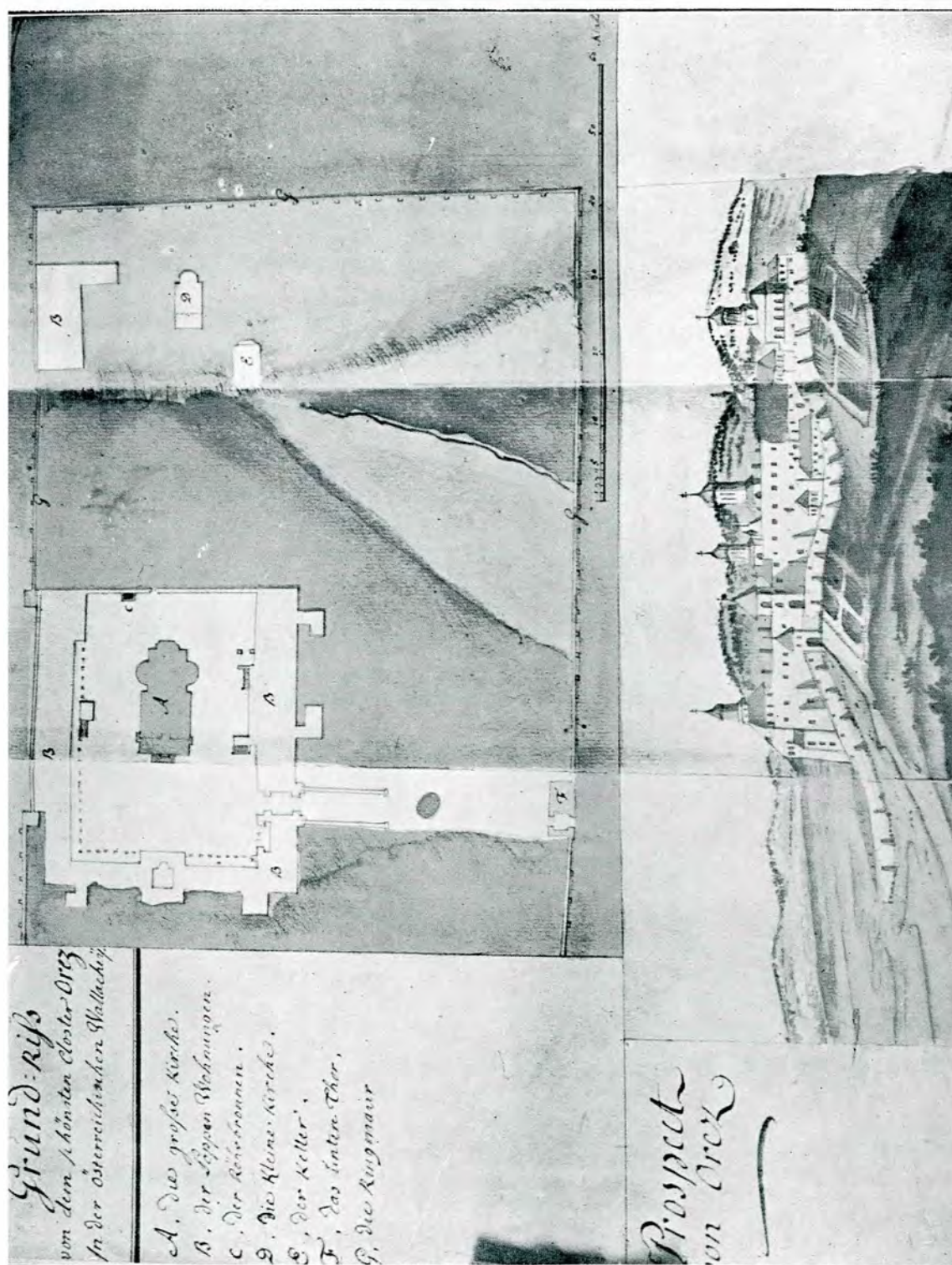
paraclisului, ridicat la 8 metri deasupra văii Hurezului.

Examinând planul de distribuție al clădirilor putem să ne dăm seama bine de poziția lor: *G* este zidul incintei exterioare. *F* poarta de jos a acestei incinte. Un drum duce la incinta interioară la care se intră prin marele turn clopotniță. *B* sunt chiliile călugărilor, cari înconjură incinta interioară, *C* cișmeaua, *A* biserica mare. Locuințele *E. D*, din afara incintei interioare, sunt: bolnița, cu faimosul foișor și pivnița dedesuptul lui.

După cum se vede deci, comparativ cu desenul lui Freiwald, întreagă locuința adausă de Știrbey pentru palatul său, la colțul sud-vestic, nu exista. De asemenea faimosul foișor al lui Dionisie și cel mai urit, a lui Ioanichie, pe latura vestică a chiliilor, nu existau. Foarte interesantă e de asemenea pentru restaurare felul cum erau construite scările la foișoarele chiliilor de nord și sud.

Și ca descriere—intru cât se amintește de felul cum biserica era acoperită—Weiss e cât se poate de interesant, intru cât se îndepărtează orice dubiu, cel puțin pentru Muntenia, asupra modului cu care bisericile se învăliau.

Sollet das schönste vallachische Caludier Kloster, in der Oesterreichischen Wallachey, Orez genannt, zwei Stund von Bistriza liegend vor. Dieses Kloster ist von dem wallachischen Fürsten Constantino Brancovan erbauet worden, und hat eine sehr schöne Kirch, mit Bley und Kupfer gedeckt,

ingleichem eine schöne Haus-Capelle und eine Ueber-Kirch im anderen Hof. Alhier ist tempore belli ein Obrist-Lieutenant mit 600 Mann gestanden (știrea e confirmată de o notă pusă pe Foletul Novel al lui Ion Ro-

manul), dass also dieses Kloster ebenmäßig im Künftig besetzt, und eine Provision von *Vivres* darinnen verwahret werden kann ¹⁾.

VIRG. DRĂGHICEANU

R É S U M É

Grâce à l'ingénieur Weiss de l'état-major autrichien, qui dans un but d'ordre stratégique, a levé, entre 1689—1705, le plan du monastère de Hurezi, bâti par Brâncovanu, nous pouvons nous rendre suffisamment compte de toutes les transformations ultérieures, subies par le monument.

On n'y trouve à l'origine que deux enceintes: l'une intérieure, qui constituait le

monastère proprement dit, avec des cellules, disposées en rectangle, pour les moines, une chapelle située à gauche et l'église au milieu, le tout bâti selon les règles de l'art byzantin; l'autre enceinte, extérieure, comprenant le jardin et le cimetière.

Le mur de cette dernière enceinte, perce de meurtrières, faisait du monastère une forteresse redoutable.

¹⁾ Sa tot fie la două ore de Bistrița, cea mai frumoasă mănăstire de călugări din Valachia austriacă, numită Orezul. Această mănăstire a fost zidită de Domnul român Constantin Brâncoveanu. Ea are o foarte frumoasă biserică, acoperită cu plumb și a-

ramă, de asemenea o capelă și o altă biserică în cca. laltă curte (dela Bolnița). Aci a stat în timp de războiu un locotenent colonel cu 600 oameni, așa că și în viitor această mănăstire poate să fie ocupată și oprovizie de alimente să fie păstrată aci.